Udskriftsdato: 23. april 2024

2014/1 LSF 125 (Gældende)

Forslag til Lov om ændring af lov om dansk indfødsret (Overgang til obligatorisk digital selvbetjening ved ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation m.v.)

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: Justitsmin., j.nr. 2014-9300-0013

Fremsat den 28. januar 2015 af justitsministeren (Mette Frederiksen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om dansk indfødsret

(Overgang til obligatorisk digital selvbetjening ved ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation m.v.)

§ 1

I lov om dansk indfødsret, jf. lovbekendtgørelse nr. 422 af 7. juni 2004, som ændret ved § 30 i lov nr. 542 af 24. juni 2005, § 6 i lov nr. 647 af 12. juni 2013, lov nr. 729 af 25. juni 2014, lov nr. 730 af 25. juni 2014, lov nr. 1496 af 23. december 2014 og § 3 i lov nr. 1525 af 27. december 2014, foretages følgende ændringer:

1. I *§ 12* indsættes som *stk. 9*:

»*Stk. 9*. Justitsministeriet kan anmode om, at en ansøger om dansk indfødsret ved naturalisation afhøres af politiet, hvis det vurderes af betydning for sagens oplysning.«

2. Efter § 12 indsættes:

»**§ 12 A.** Ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation skal indgives til Justitsministeriet ved anvendelse af den digitale løsning, som Justitsministeriet stiller til rådighed (digital selvbetjening). Ansøgninger, der ikke indgives ved digital selvbetjening, afvises af Justitsministeriet, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Hvis Justitsministeriet finder, at der foreligger særlige forhold, der gør, at ansøgeren ikke må forventes at kunne anvende den digitale selvbetjening, skal Justitsministeriet tilbyde, at ansøgningen kan indgives på anden måde end ved digital selvbetjening efter stk. 1. Justitsministeriet bestemmer, hvordan en ansøgning omfattet af 1. pkt. skal indgives, herunder om den skal indgives på en særlig blanket.

Stk. 3. En digital ansøgning anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for Justitsministeriet.«

§ 2

Stk. 1. Justitsministeren fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden.

Stk. 2. Loven finder alene anvendelse for ansøgninger, der er indgivet efter lovens ikrafttræden.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning og baggrund
2. Lovforslagets indhold
   - 2.1. Obligatorisk anvendelse af digital selvbetjening
     - 2.1.1. Gældende ret
     - 2.1.2. Den foreslåede ordning
       - 2.1.2.1. Ansøgning uden brug af digital selvbetjening
       - 2.1.2.2. Hjælp og vejledning
       - 2.1.2.3. Undtagelser til obligatorisk brug af digital selvbetjening
       - 2.1.2.4. Hvornår anses en meddelelse for at være kommet frem?
     - 2.1.3. Persondatabeskyttelse
   - 2.2. Inddragelse af politiet
     - 2.2.1. Gældende ret
     - 2.2.2. Den foreslåede ordning
3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.
5. Administrative konsekvenser for borgerne
6. Miljømæssige konsekvenser
7. Forholdet til EU-retten
8. Sammenfattende skema
9. Hørte myndigheder og organisationer mv.

1. Indledning og baggrund

1.1. Den 23. maj 2013 indgik de daværende regeringspartier (Socialdemokraterne, Socialistisk Folkeparti og Radikale Venstre) sammen med Enhedslisten en aftale om indfødsret.

Af aftalen, der trådte i kraft den 15. juni 2013, fremgår bl.a., at der mellem aftaleparterne er enighed om at fastholde et stærkt fokus på at nedbringe sagsbehandlingstiden for behandlingen af ansøgninger om naturalisation.

I 2011 fastlagde regeringen, kommunerne og regionerne en fællesoffentlig digitaliseringsstrategi 2011-2015. Digitaliseringsstrategien har til formål at modernisere danskernes velfærd og effektivisere den offentlige sektor. Et element i strategien er udbredelsen af obligatoriske elektroniske selvbetjeningsløsninger.

1.2. Justitsministeriet finder, at behandlingen af ansøgninger om dansk indfødsret med fordel kan digitaliseres yderligere med henblik på at effektivisere sagsbehandlingen i naturalisationssager samtidig med, at borgerne oplever en bedre service med bl.a. kortere sagsbehandlingstid.

Med lovforslaget foreslås det på den baggrund, at en borger ved indgivelse af ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation skal anvende en digital selvbetjeningsløsning, som Justitsministeriet stiller til rådighed (digital selvbetjening), og at ansøgninger, der ikke indgives ved digital selvbetjening, som udgangspunkt afvises af Justitsministeriet.

1.3. Obligatorisk anvendelse af digital selvbetjening i naturalisationssager kan være forbundet med særlige udfordringer for visse ansøgere.

Med lovforslaget lægges på den baggrund op til, at Justitsministeriet – hvis ministeriet finder, at der foreligger særlige forhold, der gør, at ansøgeren ikke må forventes at kunne anvende digital selvbetjening – skal tilbyde, at ansøgningen kan indgives på en anden måde. Justitsministeriet bestemmer i så fald, hvordan ansøgningen skal indgives, herunder om den skal indgives skriftligt og på en særlig blanket.

1.4. Obligatorisk digital selvbetjening medfører, at ansøgninger om naturalisation fremover skal indgives direkte til Justitsministeriet og ikke som i dag til politidirektøren i den politikreds, hvor ansøgeren bor. Det indebærer, at politiet ikke længere automatisk vil skulle foretage en indledende afhøring af ansøgeren.

Lovforslaget indeholder imidlertid en adgang for Justitsministeriet til at kunne anmode om, at en ansøger om dansk indfødsret ved naturalisation afhøres af politiet, hvis det vurderes af betydning for sagens oplysning.

1.5. Hvis lovforslaget vedtages, vil der skulle foretages en række følgeændringer i bestemmelserne vedrørende indgivelse af ansøgning i cirkulæreskrivelse nr. 9253 af 6. juni 2013 om naturalisation.

2. Lovforslagets indhold

2.1. Obligatorisk anvendelse af digital selvbetjening

2.1.1. Gældende ret

Efter grundlovens § 44 kan ingen udlænding opnå indfødsret uden ved lov, hvorfor naturalisation udelukkende beror på lovgivningsmagtens bestemmelse.

Behandling af ansøgninger om indfødsret foregår i to faser. *Første fase* varetages af Justitsministeriet efter retningslinjer fastsat ved en politisk aftale. De gældende retningslinjer er gengivet i cirkulærskrivelse nr. 9253 af 6. juni 2013. *Anden fase* består i Folketingets behandling af lovforslag om indfødsrets meddelelse.

Ved Justitsministeriets behandling af ansøgninger om indfødsret er der principielt ikke tale om afgørelser i henhold til lov, men om forberedelse af lovforslag.

Den sagsbehandling Justitsministeriet foretager med henblik på at konstatere, om en person opfylder kravene i retningslinjerne, minder dog meget om den form for sagsbehandling, der almindeligvis udøves af den offentlige forvaltning. Af den grund iagttages forvaltningslovens regler og andre forvaltningsretlige principper ved Justitsministeriets behandling af naturalisationssagerne. Der henvises til Folketingets vedtagelse nr. 36 af 15. januar 1998, hvoraf fremgår, at Folketinget lægger vægt på at sikre god forvaltningsskik i hele sagsforløbet.

Ansøgning om naturalisation skal som hovedregel indgives på et særligt ansøgningsskema til politidirektøren i den politikreds, hvor ansøgeren bor.

Personer, der er født statsløse i Danmark, og som er omfattet af FN-konventionen af 1989 om barnets rettigheder eller FN-konventionen af 1961 om begrænsning af statsløshed, skal indgive ansøgning om naturalisation til Justitsministeriet.

For børn under 18 år, som adopteres af danske statsborgere, herunder ved stedbarnsadoption, og som ikke

bliver danske statsborgere i medfør af § 2 A i lov om dansk indfødsret, kan ansøgning om naturalisation indgives sammen med ansøgningen om adoption. Ansøgningen sendes af adoptionsmyndigheden direkte til Justitsministeriet.

Anmodning om genoptagelse af en ansøgning om naturalisation indgives direkte til Justitsministeriet.

2.1.2. Den foreslåede ordning

Med lovforslaget foreslås en ny ordning, hvorved ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation skal indgives til Justitsministeriet ved anvendelse af den digitale løsning, som Justitsministeriet stiller til rådighed (digital selvbetjening).

Obligatorisk anvendelse af en digital selvbetjeningsløsning ved ansøgninger om dansk indfødsret ved naturalisation vil generelt være med til at højne sikkerheden for, at ansøgninger ledsages af de oplysninger og dokumenter, der er nødvendige for naturalisationssagens behandling. Ansøgeren vil i forbindelse med udfyldelse af ansøgningen blive vejledt om, hvilke oplysninger der skal afgives, og hvilke dokumenter der skal vedhæftes. Den digitale selvbetjeningsløsning vil teknisk blive udformet således, at ansøgningen alene vil kunne afgives, hvis alle nødvendige felter er udfyldt. Det vil lette ansøgningsprocessen for ansøgeren og understøtte en hurtigere og smidigere sagsbehandling i Justitsministeriet.

Obligatorisk anvendelse af en digital selvbetjeningsløsning på naturalisationsområdet vil efter Justitsministeriets opfattelse samlet set medvirke til at sikre en optimering af arbejdsgange og processer i Justitsministeriet og samtidig sikre en mere effektiv servicering af ansøgerne bl.a. i kraft af kortere sagsbehandlingstider. Endvidere vil der afhængigt af den konkrete indretning af systemet kunne oprettes individuel online-adgang til oplysninger om status på sagens behandling mv.

Det digitale selvbetjeningssystem forudsættes teknisk at blive udformet på en sådan måde, at systemet kan håndtere de oplysninger, som i dag skal indgives ved ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation. Systemet forudsættes endvidere at give mulighed for, at ansøgningen vedhæftes de dokumenter, der vil være brug for til sagens behandling, f.eks. prøvebeviser, lægeerklæringer mv.

Der vil således ikke i forbindelse med overgang til digital selvbetjening blive ændret på oplysningskravene til en ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation.

I øvrigt forudsættes det, at systemet indrettes, så det har den fornødne fleksibilitet i forhold til fremtidige ændringer i reglerne om naturalisation, herunder ændrede dokumentationskrav.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1 (indfødsretslovens § 12 A, stk. 1) og bemærkningerne hertil.

2.1.2.1. Ansøgning indgivet uden brug af digital selvbetjening

Personer, der bor her i landet, er i meget vidt omfang parate til digital kommunikation med det offentlige. I 2013 havde således 4,05 mio. personer NemID med offentlig digital signatur. Endvidere viser målinger fra Danmarks Statistik, at 86 pct. af befolkningen mellem 16 og 89 år er på internettet hver dag eller ugentligt, og at antallet af dem, der aldrig har været på internettet, er faldet fra 12 pct. i 2011 til 8 pct. i 2013.

På den anførte baggrund, og da indførelse af obligatorisk anvendelse af en digital selvbetjeningsløsning i sager om dansk indfødsret ved naturalisation er af væsentlig betydning for en optimering af arbejdsgange og processer ved behandling af naturalisationssager og dermed muligheden for at yde en hurtig, fleksibel og effektiv service over for ansøgerne, foreslås det, at Justitsministeriet som udgangspunkt skal afvise en ansøgning, der ikke indgives ved anvendelse af den digitale selvbetjeningsløsning.

Justitsministeriets beslutning om at afvise en ansøgning, der ikke er indgivet ved brug af den digitale selvbetjeningsløsning, vil blive truffet på grundlag af en konkret og individuel vurdering i hver enkelt sag. En sådan afvisning vil indebære, at ansøgningen slet ikke vil blive taget under behandling og medføre, at gebyret tilbagebetales.

2.1.2.2. Hjælp og vejledning

På Justitsministeriets hjemmeside vil der blive givet oplysning og vejledning om anvendelse af den digitale selvbetjeningsløsning, herunder om hvilke dokumenter der vil skulle vedhæftes den digitale ansøgning.

Der vil endvidere være mulighed for i forbindelse med skriftlig eller mundtlig kontakt til Justitsministeriet at modtage konkret vejledning om anvendelse af den digitale selvbetjeningsløsning.

2.1.2.3. Undtagelser til den obligatoriske brug af den digitale selvbetjening

Obligatorisk anvendelse af en digital selvbetjeningsløsning ved ansøgninger om dansk indfødsret ved naturalisation kan være forbundet med særlige udfordringer for visse ansøgere.

Det foreslås derfor med lovforslaget, at Justitsministeriet, hvis ministeriet finder, at der foreligger særlige forhold, der gør, at ansøgeren ikke må forventes at kunne anvende digital selvbetjening, skal tilbyde, at ansøgningen kan indgives på anden måde.

Det kan f.eks. være i forhold til personer, der af helbredsmæssige grunde vil have helt særlige vanskeligheder ved at anvende selvbetjeningsløsningen. Tilsvarende vil også kunne være tilfældet, hvis tekniske forhold er til hinder for, at en ansøger kan gøre brug af løsningen.

Det er Justitsministeriet, der ud fra et konkret skøn vurderer, om der foreligger sådanne særlige forhold, at ansøgningen kan indgives på anden måde end ved brug af den digitale selvbetjeningsløsning. Der skal i den forbindelse som udgangspunkt lægges vægt på borgerens beskrivelse af egne evner og muligheder for at anvende it-værktøjer og eventuelle problemer med at søge om hjælp.

Finder Justitsministeriet, at der ikke foreligger særlige forhold, vil borgeren skulle anvende den digitale selvbetjeningsløsning. Indgives ansøgningen alligevel ikke digitalt, vil Justitsministeriet afvise ansøgningen.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 2 (indfødsretslovens § 12 A, stk. 2) og bemærkningerne hertil.

2.1.2.4. Hvornår en digital meddelelse anses for at være kommet frem?

Det kan have betydning, hvornår en ansøgning om dansk indfødsret er indgivet (kommet frem). Dette kan være relevant, hvor en ansøgning skal være indgivet, inden en ansøger fylder 18 år, hvis ansøgeren skal opnå dansk indfødsret efter særlige lempelige betingelser.

På den baggrund findes det hensigtsmæssigt, at det fremgår udtrykkeligt, hvornår en ansøgning anses for indgivet (kommet frem) ved anvendelse af den digitale selvbetjeningsløsning.

Det foreslås, at en digital ansøgning anses for at være indgivet (kommet frem), når den er tilgængelig for Justitsministeriet.

Tilsvarende bestemmelser om, hvornår en digital ansøgning anses for at være kommet frem, er indført i en række love ved lov nr. 622 af 12. juni 2013 om ændring af forskellige lovbestemmelser om ansøgninger, anmeldelser, anmodninger, meddelelser og erklæringer til offentlige myndigheder.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 2 (§ 12 A, stk. 3) og bemærkningerne hertil.

2.1.3. Persondatabeskyttelse

Lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger (persondataloven) gælder bl.a. for behandling af personoplysninger, som helt eller delvist foretages ved hjælp af elektronisk databehandling. Persondataloven omfatter enhver form for information om en identificeret eller identificerbar fysisk person. Justitsministeriet vil, som det også er tilfældet i dag, skulle iagttage persondataloven i forbindelse med håndtering af oplysninger samt ved udvikling og implementering af digitale selvbetjeningsløsninger.

Persondataloven og regler udstedt i medfør heraf skal tillige iagttages bl.a. i tilfælde, hvor offentlige myndigheder stiller en computer eller anden digital platform til rådighed for borgerne.

Efter persondatalovens § 41, stk. 3, skal den dataansvarlige og databehandleren træffe de fornødne tekniske og organisatoriske sikkerhedsforanstaltninger mod, at personoplysninger hændeligt eller ulovligt tilintetgøres, fortabes eller forringes, samt mod, at personoplysninger kommer til uvedkommendes kendskab, misbruges eller i øvrigt behandles i strid med loven.

I medfør af persondatalovens § 41, stk. 5, har Justitsministeriet udstedt bekendtgørelse nr. 528 af 15. juni 2000 om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personoplysninger, som behandles af den offentlige forvaltning (ændret ved bekendtgørelse nr. 201 af 22. marts 2001). Persondatalovens sikkerhedskrav er uddybet i bekendtgørelsen, herunder er det i bekendtgørelsens § 14 fastsat, at eksterne kommunikationsforbindelser kun må etableres, hvis der træffes særlige foranstaltninger for at sikre, at uvedkommende ikke gennem disse forbindelser kan få adgang til personoplysninger.

Ifølge Datatilsynets vejledning nr. 37 af 2. april 2001 til ovennævnte bekendtgørelse gælder bekendtgørelsens § 14 enhver form for telekommunikation i forbindelse med behandling af personoplysninger, herunder f.eks. forsendelse af oplysninger med telefax eller ekstern e-post, etablering af terminaladgang ved opkaldsmodem, adgang til oplysninger via myndighedens hjemmeside og etablering af internetadgang fra arbejdspladser på myndighedens interne net. De særlige sikkerhedsforanstaltninger skal træffes efter myndighedens vurdering af sikkerhedsrisici i det konkrete tilfælde, herunder med hensyntagen til karakteren af de omhandlede oplysninger.

Ved digital kommunikation til og fra Justitsministeriet i medfør af de foreslåede bestemmelser om indgivelse af ansøgning på nærmere afgrænsede områder ved brug af en digital selvbetjeningsløsning vil reglerne i persondataloven kunne indebære, at der skal ske kryptering eller lignende af meddelelser, der indeholder personoplysninger, så uvedkommende ikke kan læse indholdet af meddelelsen.

Endvidere skal der ved brug af en digital selvbetjeningsløsning gives sikkerhed for afsenders og modtagers identitet (autenticitet) og for, at meddelelsen ikke er blevet ændret undervejs (integritet).

Lovforslaget ændrer ikke herved.

2.2. Inddragelse af politiet

2.2.1. Gældende ret

Som nævnt ovenfor under pkt. 2.1.1. indgives en ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation som udgangspunkt til politiet.

Ved modtagelsen af ansøgningen gennemgår politiet (politi- eller kontorpersonel) ansøgerens oplysninger i ansøgningsskemaet og de vedlagte bilag med ansøgeren. I den forbindelse sørger politiet for, at ansøgeren har forstået betydningen af, at oplysninger og erklæringer afgives på tro og love.

Politiet sender herefter sagen til Justitsministeriet.

Til brug for Justitsministeriets behandling af ansøgningerne om dansk indfødsret indhenter ministeriet oplysninger fra Det Centrale Kriminalregister samt fra Politiets Efterretningstjeneste.

2.2.2. Den foreslåede ordning

Den foreslåede model med obligatorisk digital selvbetjening medfører, at ansøgninger om naturalisation fremover skal indgives direkte til Justitsministeriet og ikke som i dag til politidirektøren i den politikreds, hvor ansøgeren bor.

Det indebærer, at politiet (politi- eller kontorpersonale) ikke længere vil skulle foretage en indledende afhøring af ansøgeren samt gennemgå ansøgningsskemaet og de vedlagte bilag med ansøgeren.

Det er Justitsministeriets erfaring, at politiets obligatoriske afhøring kun i begrænset omfang er af betydning for Justitsministeriets og Folketingets behandling af naturalisationssager. De oplysninger, som fremkommer under politiets afhøring af ansøgeren, vil således som udgangspunkt også blive afdækket i forbindelse med Justitsministeriets behandling af sagen. Derfor vil det efter Justitsministeriets opfattelse normalt ikke have betydning for den indholdsmæssige betydning af sagen, at den indledende afhøring hos politiet afskaffes.

Justitsministeriet vil dog samtidig understrege, at der kan være sager, hvor det vil kunne være relevant, at ansøgere afhøres af politiet.

Afhøring vil eksempelvis kunne være aktuel, hvor en ansøger ønsker dispensation fra de almindelige sprogkrav med henvisning til en gennemført uddannelse, og det findes relevant at have en udtalelse fra politiet om den pågældendes evner til at gennemføre en samtale på dansk.

Tilsvarende vil en afhøring kunne være aktuel, hvis oplysninger i ansøgningen forekommer modstridende eller utilstrækkelige til at færdigbehandle sagen.

Det foreslås på den baggrund, at Justitsministeriet kan anmode om, at en ansøger om dansk indfødsret ved naturalisation afhøres af politiet, hvis det vurderes af betydning for sagens oplysning. En sådan anmodning kan eksempelvis være foranlediget af et ønske fra Folketingets Indfødsretsudvalg.

Til brug for Justitsministeriets behandling af ansøgningerne om dansk indfødsret vil ministeriet fortsat indhente oplysninger fra Det Centrale Kriminalregister samt fra Politiets Efterretningstjeneste.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1 (§ 12, stk. 9) og bemærkningerne hertil.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget vil medføre merudgifter til etablering og drift af en digital selvbetjeningsløsning.

Hertil kommer, at lovforslaget vil medføre mindreudgifter på politiets område, idet en ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation fremadrettet ikke længere vil skulle indgives til politiet, og at ansøger som udgangspunkt ikke længere vil skulle afhøres af politiet.

Samlet set forventes lovforslaget fuld indfaset at medføre mindreudgifter på Justitsministeriets område på ca. 2 mio. kr. årligt.

Lovforslaget vurderes derudover ikke at have økonomiske konsekvenser for det offentlige af betydning.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Administrative konsekvenser for borgere

Lovforslaget indebærer, at ansøgere fremadrettet vil skulle indgive ansøgningerne om dansk indfødsret direkte til Justitsministeriet gennem en selvbetjeningsløsning, som ministeriet vil stille til rådighed. Derudover vil ansøgere som udgangspunkt ikke skulle afhøres af politiet.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser af betydning.

7. Forholdet til EU-retten

Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslaget vil medføre mindreudgifter på politiets område.	Lovforslaget vil medføre merudgifter til etablering og drift af en digital selvbetjeningsløsning.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen.	Ingen.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen.	Ingen.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen.	Ingen.
Administrative konsekvenser for borgerne	Ansøgere vil fremadrettet skulle indgive ansøgningerne om dansk indfødsret direkte til Justitsministeriet gennem en selvbetjeningsløsning, som ministeriet vil stille til rådighed.	Ansøgere vil som udgangspunkt ikke skulle afhøres af politiet.
Miljømæssige konsekvenser	Ingen.	Ingen.
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

9. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslaget har i perioden fra den 23. december 2014 til den 23. januar 2015 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet, Akademikernes Centralorganisation, Amnesty International, Børnerådet, Børns Vilkår, Danes Worldwide, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Flygtningehjælp, Dansk Røde Kors Landskontoret, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Advokater, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Den Danske Helsinki-Komité for Menneskerettigheder, Det

Centrale Handicapråd, DIGNITY – Dansk Institut mod Tortur, Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Foreningen af Udlændingeretsadvokater, Færøernes Landsstyre, Indvandrerrådgivningen, Institut for Menneskerettigheder, Kommunernes Landsforening, Landsforeningen Adoption og Samfund, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen Af Psykiatribrugere (LAP), Landsforeningen SIND, Landsorganisationen i Danmark, Ledernes Hovedorganisation, Lærernes Centralorganisation, Mellemfolkeligt Samvirke, Naalakkersuisut (Grønlands Selvstyre), Politiforbundet i Danmark, Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, Red Barnet, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Rigsadvokaten, Rigsombudsmanden på Færøerne, Rigsombudsmanden i Grønland, Rigspolitiet, Rotary Denmark, Rådet for Etniske Minoriteter, Samarbejdsgruppen om Børnekonventionen, samtlige byretter, SOS mod Racisme, Statsborger.dk, Statsforvaltningen, Sydslesvigsk Forening, Sydslesvigudvalget, Uddannelsesforbundet, Uddannelsesstyrelsen, UNHCR, Ægteskab uden Grænser og Ældresagen.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Efter den foreslåede bestemmelse i indfødsretslovens *§ 12, stk. 9,* kan Justitsministeriet anmode om, at en ansøger om dansk indfødsret ved naturalisation afhøres af politiet, hvis det vurderes af betydning for sagens oplysning.

Afhøring vil eksempelvis kunne være aktuel, hvor en ansøger ønsker dispensation fra de almindelige sprogkrav med henvisning til en gennemført uddannelse, og det findes relevant at have en udtalelse om den pågældendes evner til at gennemføre en samtale på dansk.

Tilsvarende vil en afhøring kunne være aktuel, hvis oplysninger i ansøgningen fremkommer modstridende eller utilstrækkelige til at færdigbehandle sagen.

Justitsministeriet vil i så fald orientere ansøgeren herom samt anmode politiet i den politikreds, hvor ansøgeren bor, om at indkalde ansøgeren til afhøring. Den videre behandling af sagen, vil herefter afvente, at afhøringen er foretaget.

Såfremt ansøgeren ikke vil lade sig afhøre af politiet, kan konsekvensen være, at Justitsministeriet ikke kan anse ansøgningen for tilstrækkeligt oplyst og dermed meddele afslag.

Til brug for Justitsministeriets behandling af ansøgningerne om dansk indfødsret vil ministeriet fortsat indhente oplysninger fra Det Centrale Kriminalregister samt fra Politiets Efterretningstjeneste.

Til nr. 2

Ansøgning om naturalisation indgives i dag på et særligt ansøgningsskema til politidirektøren i den politikreds, hvor ansøgeren bor.

Personer, der er født statsløse i Danmark, og som er omfattet af FN-konventionen af 1989 om barnets rettigheder eller FN-konventionen af 1961 om begrænsning af statsløshed, skal indgive ansøgning om naturalisation til Justitsministeriet.

For børn under 18 år, som adopteres af danske statsborgere, herunder ved stedbarnsadoption, og som ikke bliver danske statsborgere i medfør af § 2 A i lov om dansk indfødsret, kan ansøgning om naturalisation

indgives sammen med ansøgningen om adoption. Ansøgningen sendes af adoptionsmyndigheden direkte til Justitsministeriet.

Efter den foreslåede *§ 12 A, stk. 1*, skal en ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation indgives til Justitsministeriet ved anvendelse af den digitale løsning, som Justitsministeriet stiller til rådighed (digital selvbetjening), jf. den foreslåede bestemmelse i § 12 A, stk. 1, 1. pkt.

Det digitale selvbetjeningssystem forudsættes teknisk at blive udformet på en sådan måde, at systemet kan håndtere de oplysninger, som i dag skal indgives ved ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation. Systemet forudsættes endvidere at give mulighed for, at ansøgningen vedhæftes de dokumenter, der vil være nødvendige til brug for sagens behandling, f.eks. prøvebeviser, lægeerklæringer mv.

Der foreslås således ikke ændringer i, hvilke oplysninger, dokumenter mv. der skal medsendes en ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation, jf. dog ovenfor under pkt. 1 om politiafhøring, eller hvilke oplysninger, dokumenter mv., som Justitsministeriet kan kræve tilvejebragt i forbindelse med behandlingen af en naturalisationsansøgning.

En ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation, som ikke er indgivet til Justitsministeriet ved anvendelse af den digitale løsning, som Justitsministeriet stiller til rådighed efter den foreslåede bestemmelse, skal som udgangspunkt afvises af Justitsministeriet, jf. den foreslåede bestemmelse i § 12 A, stk. 1, 2. pkt.

Hvis en ansøgning ikke er indgivet til Justitsministeriet ved brug af den digitale selvbetjeningsløsning, som stilles til rådighed, vil ministeriet vejlede ansøgeren om, hvordan en ansøgning retteligt skal indgives.

Afgørelsen om afvisning vil blive truffet efter en konkret vurdering.

Efter den foreslåede *§ 12 A, stk. 2,* skal Justitsministeriet tilbyde, at en ansøgning kan indgives på anden måde end ved den digitale selvbetjeningsløsning, hvis Justitsministeriet finder, at der foreligger særlige forhold, der gør, at ansøgeren ikke må forventes at kunne indgive ansøgning ved brug af digital selvbetjening. Det kan f.eks. være personer, der af helbredsmæssige grunde har helt særlige vanskeligheder ved at anvende en selvbetjeningsløsning.

Tilsvarende vil kunne gøre sig gældende for personer, som af tekniske grunde er afskåret fra at gøre brug af løsningen, eksempelvis fordi de i forbindelse med en NemID-løsning ikke har et CPR-nummer. Dette vil bl.a. kunne være tilfældet for en række af de personer, som undtagelsesvist vil kunne blive naturaliseret, uanset at de ikke har bopæl og ophold her i landet.

Der kan bl.a. være tale om, at Justitsministeriets digitale selvbetjeningssystem ikke er indrettet til at håndtere en bestemt situation, eksempelvis hvor en ansøgning kræver flere underskrifter, end systemet er sat op til. Tilsvarende vil Justitsministeriet kunne anvise borgeren en anden måde at ansøge på, hvis ministeriets selvbetjeningssystem er ude af drift.

Det er Justitsministeriet, der ud fra et konkret skøn vurderer, om der foreligger sådanne særlige forhold, at ansøgningen kan indgives på anden måde end ved brug af den digitale selvbetjeningsløsning. Der skal i den forbindelse som udgangspunkt lægges vægt på borgerens beskrivelse af egne evner og muligheder for at anvende it-værktøjer og eventuelle problemer med at søge om hjælp.

Finder Justitsministeriet, at der ikke foreligger særlige forhold, vil borgeren være henvist til at ansøge digitalt. Indgives ansøgningen alligevel ikke digitalt, vil Justitsministeriet skulle afvise ansøgningen.

Justitsministeriet bestemmer, hvordan en ansøgning omfattet af den foreslåede bestemmelse i § 12 A,

stk. 2, 1. pkt., skal indgives, herunder om den skal indgives på en særlig blanket, jf. den foreslåede bestemmelse i § 12 A, stk. 2, 2. pkt.

Efter den foreslåede bestemmelse i indfødsretslovens *§ 12 A, stk. 3,* anses en digital ansøgning for at være kommet frem, når den er tilgængelig for Justitsministeriet, dvs. fra det tidspunkt, hvor Justitsministeriet har mulighed for at gøre sig bekendt med indholdet af ansøgningen.

En ansøgning vil normalt være tilgængelig for Justitsministeriet på det tidspunkt, hvor ministeriet kan behandle eller læse meddelelsen.

Det kan med digital selvbetjening præcist registreres, hvornår en ansøgning er kommet frem og dermed må anses for indgivet.

Kan modtagelsestidspunktet for en digital meddelelse ikke fastlægges som følge af problemer med Justitsministeriets it-systemer eller andre lignende problemer, må meddelelsen anses for at være kommet frem på det tidspunkt, hvor meddelelsen blev afsendt, hvis der kan fremskaffes pålidelige oplysninger om afsendelsestidspunktet. Det vil således ikke komme afsenderen til skade, at en ansøgning modtages efter en frists udløb, hvis det skyldes systemnedbrud hos myndigheden.

Til § 2

Det foreslås, at justitsministeren fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden.

Loven finder ikke anvendelse for ansøgninger, der er indgivet før lovens ikrafttræden.

Til § 3

Den foreslåede § 3 indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men at loven ved kongelig anordning kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om dansk indfødsret, jf. lovbekendtgørelse nr. 422 af 7. juni 2004, som ændret ved § 30 i lov nr. 542 af 24. juni 2005, § 6 i lov nr. 647 af 12. juni 2013, lov nr. 729 af 25. juni 2014, lov nr. 730 af 25. juni 2014, lov nr. 1496 af 23. december 2014 og § 3 i lov nr. 1525 af 27. december 2014, foretages følgende ændringer:

§ 12. (Udelades)
Stk. 2-8. (Udelades)

1. I *§ 12* indsættes som *stk. 9:*
»*Stk. 9.* Justitsministeriet kan anmode om, at en ansøger om dansk indfødsret ved naturalisation afhøres af politiet, hvis det vurderes af betydning for sagens oplysning.«

2. Efter § 12 indsættes:
»**§ 12 A.** Ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation skal indgives til Justitsministeriet ved anvendelse af den digitale løsning, som Justitsministeriet stiller til rådighed (digital selvbetjening). Ansøgninger, der ikke indgives ved digital selvbetjening, afvises af Justitsministeriet, jf. dog stk. 2 og 3.
Stk. 2. Hvis Justitsministeriet finder, at der foreligger særlige forhold, der gør, at ansøgeren ikke må forventes at kunne anvende den digitale selvbetjening, skal Justitsministeriet tilbyde, at ansøgningen kan indgives på anden måde end ved digital selvbetjening efter stk. 1. Justitsministeriet bestemmer, hvordan en ansøgning omfattet af 1. pkt. skal indgives, herunder om den skal indgives på en særlig blanket.
Stk. 3. En digital ansøgning anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for Justitsministeriet.«

§ 2

Stk. 1. Justitsministeren fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden.
Stk. 2. Loven finder alene anvendelse for ansøgninger, der er indgivet efter lovens ikrafttræden.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.